

Egy □ centiméternyi tér ára 4 kr. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek. Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

garmond sora után 20 kr. fizetendő.

SZERKESZTŐI IRODA:

Belmagyar-utca 47-dik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ „ELLENZÉK” ELŐFIZETÉSI DIJA:

Egész évre 16 frt. Negyedévre 4 frt.
Félévre 8 frt. Egy hóra helyben 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 5 kr.

Magjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adatnak vissza.

ELLENZÉK.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Irányi a munkásmozgalmakról.

A békési munkások a napokban levélben keresték fel Irányi Dánielt, a független párt elnökét, melyben előadják panaszukat s formulázzák kívánságaikat.

Irányi e levélre igen érdekes és amuntatódást alaposan fejtegető választ adott, mely így szól:

Tisztelt polgártársak!

Még május 16-án kelt, de ide csak folyó június 6-án érkezett levelet az ahhoz mellékelte s a miniszterelnök-belügyminiszter urhoz czimzett kérvénnyel együtt vevén, ezt még aznap személyesen átadtam a miniszter urnak, vele annak tartalmát előszóval is közöltem.

A kérvényben többféle panaszt, illetőleg kérést terjesztettek elő.

Nevezetesen panaszkodnak, hogy munkát nem kapnak s e miatt családjukkal együtt szükségét szenvednek; hogy a földbirtokosok méltatlan feltételek mellett hajlandók csak munkába fogadni, illetőleg művelés alá földet adni, bizonyos mellékszolgáltatmányokat követni ki, melyeket önkök uszórának neveznek; hogy a folyószabályozási munkáknál a vállalkozók méltatlannak bírnak önökkel s volt eset, hogy díjazásokat fogadtak fel; továbbá, hogy utadók ez mőn aránytalanul nagy összeg vettettek ki önökre és végre, hogy a munkáskör alakítása iránt benyújtott alapszabályokat még nem kapták meg.

Ami az első panaszt illeti, őszintén sajnálom, hogy szükségét szenvednek, de a mint már multkorai válaszómban megírtam, valamint önöknek nem kényszerítheti senki, hogy oly feltételek mellett dolgozzanak, a minőket maguk elfogadni nem hajlandók, úgy viszont a földbirtokosokat sem kényszerítheti sem a miniszter, sem maga az országgyűlés, hogy többet adjanak a munkáért, mint a mennyit adni akarnak, illetőleg adhatnak. A bér mennyisége, a feltételek meghatározása szabad alku tárgya.

De a mint egyfelől nem lenne helyes, ha a munkások, mikor a munkaadók meg vannak szorulva, ezt a szorultságot tulajdonságuk követelésekre használnák fel: szíatugy nem lenne helyes, ha a munkaadók a megszorult munkások helyzetét méltatlan feltételekkel a magok hasznára fordítanák. Az ellentétet kölcsönös méltányosság alapján kell kiegyenlíteni.

Egyébiránt, miután a miniszterelnök urat arra kértem, utasítsa a főispán urat, hogy ő is, a hol és a mennyiben szükséges, igyekezzék odaadni, hogy a földbirtokosok méltányos feltételeket szabjanak a mezői munkásoknak, a miniszterelnök ur azt mondta, hogy ő így irányban már akkor utasította a főispán urat, mikor a megyébe elküldötte.

A folyószabályozásra nézve önök azt kéri, hogy a földmunkákat ne egyes nagy vállalkozóknak adja ki a kormány — a magántársulatokat a részben nem lehet korlátozni — hanem magoknak a munkásoknak, a kik e végre szövetkezzenek, az óvadék bérökből levonattván.

Ezen kívánságot a földművelési miniszter, gróf Bethlen András urral közöltem, — ő azt elvben elfogadhatónak találta s ha majd a Tisza-meder szabályozása talán már az őszszel munkába vétetik s önök arra vállalkozni készek lesznek s szövetkezési tervüket hozzá benyújtják, feltéve, hogy az a célnak meg fog felelni, nem lesz idegen attól, hogy a munkának egy részét önöknek kiadják.

A mi az utadót illeti, nem tudom mikép vettettek az ki Békésmegyében. Felteszem azonban, hogy az a törvény értelmében történt. E végre kiírtam az 1890. évi 1-ső törvényekből, mely az utadóról szól, azon két szakaszt, mely önököt illeti, s azokat ide mellékelve, azokból megláthatják, vajon törvényesen vettettek-e ki önökre az utadók.

A munkáskör alapszabályaira nézve azonban azt felelte a miniszterelnök ur, hogy mindaddig, míg a rend és nyugalom helyre nem áll és míg a békésmegyei munkások a budapesti szociáldemokrata párttal, melynek elnöke dr. Csillag Zsigmond, nem szüntetik meg minden összeköttetést, ő a munkáskörök alakítását meg nem engedti, azoknak alapszabályait nem látamozza.

Nem tudom ugyan, vajon önök is voltak avagy vannak-e az említett szociáldemokrata párttal bármilyen összeköttetésben, minden esetre kötelességemnek tartom figyelmeztetni önököt, hogy az a munkáspárt veszedelmes elveket hirdet a Népszava című lapban, a melyektől őrizkedniök kell.

A nép bajain segíteni kell minden bizonynyal, de nem a szociáldemokrata

mozgalmak által hirdetett módon, nem felforgatás útján, hanem olykép, hogy a menyire lehet, munkát és keresetet kell szerezni neki.

En már a minap, mikor a békésmegyei munkásmozgalmak tárgyában interpellációt intéztem a miniszterelnök-belügyminiszter urhoz, felhívtam a kormány figyelmét arra, hogy igyekezzék az Alföldön különféle háziipart megteremteni s gyárak felállítását állami kedvezmények nyújtása által előmozdítani. Mert azt beláthatja mindenki, hogy a mezői munkások nem kereshetnek a nyári időszak alatt annyit, hogy abból egész esztendőn át megélhessenek, különösen mióta sok helyütt gépeket alkalmaznak a nagyobb földbirtokosok, mely gépek ellen, minthogy azokat a haladás kívánja, kifogást tenni nem lehet, de a melyek sok kézimunkát feleslegessé tesznek.

Ez alkalommal tegnapelőtt újra kértem a kereskedelmi miniszter Baross Gábor urat, legyen rajta, hogy az Alföldön, különösen pedig Békésen is oly alkalmas házi iparágak honosításának meg, melyek a szegény embereknek téli időre is foglalkozást és keresetet biztosítsanak. S a miniszter ur nemcsak helyeselte az eszmét, hanem azt is megígérte, hogy a végett maga fog leutazni Békésmegyébe, ott a helyszínen megvizsgálja, mely házi iparágak lennének ott legcélszerűbben behozhatók.

Azért, t. polgártársak, azt tanácsolom önöknek, vállaltan a közeledő aratásra munkát s művelésre földet, és ha majd valamely háziipar behozataláról lesz szó, tanulják azt meg családjaikkal együtt, s mikor a Tisza-meder szabályozása megindul, tegyenek ajánlatot a földművelési miniszter urnak egy szakasz elvállalására.

Együttal pedig ismételve ajánlom, hogy a munkaadókkal békességben éljenek, tulságos követeléseket ne támasszanak, hanem barátságosan meg egyezzenek velök s olyanokra ne hallgassanak, a kik önököt munkavállalástól netalán lebeszélni akarnák, a minők kárát magok vállalják, annál kevésbbé pedig hallgassanak olyanokra, a kik arra unszolnak, hogy másokat, a kik munkát vállalni készek, ezen szárdúkban megakadályozzanak. Ezt a törvények is tiltják és büntetik.

En, ha baráti tanácsaimat követik és igazságos kéréssel fordulnak

hozzám, a mennyiben tehetségemben fog állni, mindig kész leszek segítségükre lenni.

Szíves üdvözléssel maradván őszintén képviselőjük és barátjuk.

Budapest, 1891 június 10-én.
IRÁNYI DÁNIEL.

Politikai hírek.

A függetlenségi- és 48-as pártnak a közigazgatási vitában való magatartása nagy fejtörést okoz nemcsak a kormánynak, hanem azoknak is, a kik minden áron a maguk felelősségére keresik és találják a helyzetből való kibontakozás módját. E találgatások közben némelyek a legönkényesebb kombinációktól sem riadnak vissza, úgy, hogy már egész politikai pletykák támadt e kérdés körül. Így legújabbán különös előszeretettel kolportálják a fővárosban és a vidéken is, hogy a függetlenségi párt irányadó tényezői és a kormány közt tanácskozások folytak és folynak a párt erőes opponálásának abbahagyása tárgyában a kormány részéről adandó bizonyos garanciák mellett. — Illetékes helyről nyert megbizás alapján a leghatározottabban kijelentjük, hogy ebből a híresztelésből szó sem igaz. A függetlenségi és 48-as párt nem alkudozott és nem alkudozik senkivel az iránt, hogy a közigazgatási vitában minő eljárást kövessen. E tekintetben a párt szigorúan ragaszkodik elveihez és ezek értelmében elfoglalt álláspontjához. A híresztelések, amelyek alól körülbelül kitetszik a kormánypárti tendencia lólába, csak arra irányulnak, hogy a közvéleményt félrevezessék.

Párttörtekezlet. Az aradi függetlenségi párt második kerületi hétéfőn Gömörjéle vendéglőhelyiségben párt-értekezletet tartott melyen a független érzelmi polgárok igen tekintélyes számmal jelentek meg. Az értekezletet Pálffy Ede kerületi elnök nyitotta meg. Müller Károly pártelnök lelkesítő szavakban szólott a polgárokhöz, melyben felvilágosítja az értekezletet, hogy miért jöttek össze. Felkérte a polgártársakat, hogy e hó 29-én Péter és Pál napján mentől nagyobb számban jelenjenek meg a párt-gyűlésen. Beszéde János hatalmas szavakban ostromozta a mai posványos politikai életet s lelkekre kötötte a polgároknak a függetlenségi párt zászlóját melyhez legyenek hívek s a legközelebbi választásokon győzelemre juttassák. A függetlenségi párt ma is az egyedüli politikai párt, mely olyan fegyverekkel küzd a parlamentben a nemzet ősi jogaiért, a mely legközelebb áll a nemzet szívéhez.

Mit tervez Szapáry? Bpesti parlamenti körökben azt beszélnek, hogy a miniszterelnök a függetlenségi párt ellenszegülésének

azzal akar véget vetni, hogy az általános vita befejeztével előterjeszti a közszabadságot biztosító összes törvényjavaslatokat s ki fogja jelenteni, hogy csak ezek letárgyalása után kívánja a közigazgatási törvényjavaslat részletes tárgyalását megkezdetni. Ezzel aztán őszig elnapolná az üléseket. Komolyan ezt tervezi-e a miniszterelnök, arra csak ő tudna választ adni.

Anglia és a harmas-szövetség. Az alsóház ülésén Fergusson államtitkár kijelentette, hogy az angol kormánynak nincs része a harmas-szövetségben és nem is tett azzal kapcsolatban álló lépéseket. A kormány részéről nem várható, hogy közölje egy oly szövetség feltételeit, a melynek csak bizalmas uton juthatott tudomására és a mely feltételeket a szövetségben részes kormányok nem tartottak alkalmasnak arra, hogy közzétegyék. A kormánynak nincs oka azt hinni, hogy az európai hatalmasságok készek volnának arra, hogy csatlakozzanak az erőszakos beavatkozáshoz az Armenia ügyeihez.

A képviselőházból.

Budapest, június 23.

A képviselőház ma folytatta az osztrák-magyar államvasut-társaság magyarországi vonalainak megváltásáról szóló törvényjavaslat tárgyalását.

Tör. Kálmán volt az első szónok, ki kijelentette, hogy elvben helyesli a törvényjavaslatot, de némely aggodalmaknak adott kifejezést.

Tör. Kálmán szerint a mi sajtóságos viszonyaink között a vasutaknak más szerepük is van, mint más államokban. Nemcsak közgazdasági célokat szolgálnak, hanem módot nyújtanak más állami célok elérésére is.

Azért ő elvileg nem ellensége a vasutak államosításának. A kérdés csak az, hogy okvetlenül szükséges volt-e az osztrák-magyar államvasut magyarországi vonalainak megváltása.

Szerinte szükséges volt, sőt az államosság munkáját nem is tarthatja befejezettnek addig, míg az összes főbb vasutvonalak miúcsenek az állam kezében. Voltak az osztrák-magyar vasut vonalainak megváltási módjára nézve aggodalmak de azok egy részét a miniszter tegnapi beszéde eloszlatta. S reméli hogy a miniszter a többire nézve is meg fogja nyugtatni. Aggodalmát először is az okozza, hogy az osztrák-magyar vasutársaság részvényei most egyszerre felszökkennek; továbbá, hogy az állam hetvenöt esztendőre ismét nagyobb terhet vállalt. Tart tőle, hogy a vasut jóvedelmének hullámszámai zavarólag fognak hatni a költségvetésre. A törvényjavaslatot elfogadja.

rövidnek tetszett. S midőn az udvarba értünk, meg akarta mutatni azt a lovat, melyet a számomra tanít, és a vizsla kölyköket is megmutatta, úgy hogy hat óra volt midőn bementünk és én el voltam reá készülve, hogy Dashwoodnétől szidást kapok. De ő a legnagyobb hangján azt mondá:

— Chichester kisasszony félék, hogy a téája meghűlt; rögtön másikat rendelék.

— De azt a Pali rá beszélése dacára nem akartam megengedni: s miután egy csészével megittam a saját szobámba vonultam.

— Tudod Flóra te mindig azt állítottad hogy a családok engem imádnak, mert mindig nyájias vagyok irántuk a nélkül, hogy velem szembe szabadságot engednek meg nekik. — Tehát Jeni is néma tisztelőtlen szenvedélyt táplál irántam, mi minden családkedvet áthatja, és ez okból nagyon kényelmes állapot.

— Épen midőn az öltözködésre esengettek, s a meleg vizemet behozta, előbb óvatossággal nézve ha vajon nem lát-e valakit a folyosón csendesen tette be maga után az ajtót: s suttogással azt mondá —

— Kisasszony, azt hiszem nem árt ha tudja, hogy midőn ma délután a templomban volt véletlenül a boudoirjába mentem: és az asszonyomat az író asztala előtt találtam a kisasszony papírossait nézte át.

— Oh, Jeni, maga téved! — Kialtam s a naplóm tartalmára gondolva először felmelekedtem, aztán fáztam.

— Nem kisasszony én nem csalódtam mert egész világosan láttam erősíté Jeni.

— És ő látta magát?

— Nem kisasszony, de én azt gondoltam, hogy olyan érzése volt mint ha valaki lenné mert gyorsan betaszította a fiókot, bezárta, s a másik ajtón olyan csendesen lo-pozott ki mint egy kísértet.

AZ „ELLENZÉK TÁRCZAJA”.

1891. Janius 24.

Zöldben.

— Nyári karcolat. —

A holt saison kezdetét vette. Konstatálja minden körülmény. A kávéházak tresek, a járdák tresek, a korcsmák (hallatlan) tresek, a színház tresek, lakások befűggyűzőtt ablakai itt is, ott is mutatják, hogy lakói alábbé vándoroltak. A fűrdők népesednek, a nyári lakok népesek, a borjumi, a házson-gárdi villák között szibongó élet fakad. Csendes kis otthonok képződnek úgy a tornyos pavilonok, mint az apró zsindeles vityillók szellős falai között, melyeknek tresz pinczéi s kedzedeles ketreczei lassanként megtelnek a nyári elemozsiák izletes garmadával.

Rekeszes pinczetokban elhelyezett potrohos tvegek meghuzzák a darabont cson-tos vállát, a mint az a hegyre cipeli a hegy levét, hová sorrendben következnek a piros-hasan paprikás szalonna, rudakban a szalámi, s öblös bögréket a tejnemű. Aztán a baromfiak... Összetakolt ketreczekben csipog-nak, csihelődnek berzenkednek és haragjuk-ban véresre csipkedik egymást, de a szakács-ne azt mondja esitt s még az előbb vigan vagdalozzó kakócák... ime a terített asztal legkedvesebb ékességét képezik.

Valóságos falusi idyll kezdődött el ott kűnn a kertekben. Az ur házi sapka helyett durva fonatu szalmakalapot hord, s az uri hanyassággal forgatott díszet tunk helyett

hosszszáru pipából szitdohányt kormol. A buttykós nádbot helyét kerti kapa foglalja el, melylyel müértőleg irtogatja a nemes kerti növényzet töve mellé tolakodó labodát és kusza pipehürt.

Hát az asszony? No ez itt is asszony! Egy világért ki nem menne rongyos keztyű nélkül, nehogy a nap megbarnítsa keze fehérségét; két világért nem engedne pongyolájának bűbájából, és három világért nem mondana le toielette asztalának műszereiről, melylyel tökéletesebbé teszi az arcz rózsáit vállalai fehérségét, keble gömbölyttségét, szemének tűzét. Pongyolájában is van valami megkapó ősszhang, valami édes lebilincselő bűbáj, melyet az asszony izlése, helyes ér-zéke és finom tappintata tud a bámuló férfi szemei elé varázsolni! Minden redő művészi összhangban simul a telt idomokra s a lange köntös az elfedett Vénusz plasztikus termetét csak sejtelmes körvonalakban mutatja.

Oh asszonyi állatok, mily nagy a ti szépségeiteknek hatalma...

Kűnn a zöldben! Mennyi öröm egy rakáson, mennyi boldogság egy folytatban!

Ha szél lebben virágillatot hoz, ha eső esik balzsam párázattal telik meg a lehűlt lég, ha nap süt a természet kaczagó vidám-sága nevet rád minden fáról, minden fűszál-ról. Este ide ragyognak a fényes csillagok legfényesebben, vagy a viharfelhők gomolygó képe itt látszik komorságának egész fűnsé-gével; reggel ide érkezik a kelő nap első su-gara és itt reszket a madarak édes dala.

Szabad a lég, szabad a tudó, szabad a vérkeringés, szabad a szemhatár. Az öröm

közvetlenebb, a bánat könnyebb, az adósság tűrhetőbb, az irigység távolabb van, a port nem szivód, a büzt nem érzed, a kocsiör-gést nem hallod, a bántó vásári szibongá-snak hirt sincs. Flaszter nem koptatja a czi-pőt, leomló állvány nem fenyeget agyonve-réssel, végrehajtó nem jár erre, rágalom nem szól meg. Kerül minden rossz, csak a boldog egyedtliség a család no meg a jó szomszéd-ság jön el olykor olykor a keskeny árnyas ösvényen, — hogy megoszassa veled a ter-mészet nyújtotta nagy boldogságodat.

Légy tüdőz édes zöld világ. Innen be-lülről a város falai közül is nagy lelkesed-déssel billentem meg kalapomat bő áldásod előtt, mert te a természet vagy a ki egye-dül nyújthat csupán tökéletes vigasztalást.

TUSKE PÁL

Egy asszony hatalmában.

Angol regény.

A Dóra szerzőjétől.

Az „Ellenzék” számára fordította: Amica.

IV.

A Meta naplójának a folytatása.

Vasárnap.

(Folytatás)

(14)

Az anyá egy nagy világi asszony kö-znyösségével törté e kellemetlen bámulást, de Pali mérges volt, s látta, hogy az imádságos könyvébe nem lelte meg a helyet, tehát oda adtam neki az én könyvemet.

Ekkor kellemesen mosolygott, e pil-lanatban a segédlelkész tekintetével talál-koztam.

Utánna Boross Béni szólalt fel a javaslat mellett s ki akarta mutatni Törs aggodalmának alaptalanságát.

Thal Kálmán elsősorban Boross Béni-vel polemizál. Nagyon sokalja a hetvenöt évet, mert tíz-husz év múlva egészen más lehetnek a viszonyok, a mint azt a múltban látjuk, senkinek láthatja előre a gyors haladást; ki tudja lesz-e hetvenöt év múlva még vasút? Jobb pesszimistának lenni az ilyen dolgokban, mint optimistának. A javaslatot nem fogadja el.

Felszólalt még Csátár Zs. a javaslat ellen, br. Kaas Ivor, Istóczy Győző és Polonyi Géza mellette.

A vitát folytatják.

Választási bíráskodás.

Az igazságügyminiszter a nála még nem tapasztalt serénységgel dolgozik a megadott választások fölött való bíráskodást szabályozó javaslat végleges szerkesztésén.

Még a közigazgatási vita folyamata alatt be akarják terjeszteni a javaslatot, hogy ezzel gr. Szapáry eleget tegyen a mérsékeltellenzőknek, illetőleg gr. Apponyi Albertnek, kinek a javaslat betérjesztését a javaslat elfogadásának viszonyföltételül ígérte meg.

A választások fölött való bíráskodás-javaslatának szerkesztésében két vezérrelt érvényesít az igazságügyminiszter: az egyik, hogy a parlament kezéből nem szabad egészen kiengedni a bíráskodást; a másik, hogy csak a törvényben meghatározandó súlyosabb választási visszaélések kerüljenek a kúria elé; logikább tehát olyanok, melyekben a büntetőjogi mozzanatok a tulnyomók, s a vizsgálat nagyobb foku bírói beavatkozást és jogászai szempontokon nyugvó vizsgálatot követel.

Szilágyi Dezső többekkel közölte a kormánypartban javaslatának vezérfontait s annyit mondhatunk, ott nagyon elégedetten dörzsölik rá a kezüket, mert világos előttük, hogy megnyerték a játékot s a választások fölött való bíráskodás függetlenség, részrehajlatlanság dolgában a régi nyomdokait követi, mert minden bíráskodás között a legigazságtalanabb, a legrészlethajlabb, a legelfogultabb és legzenvedélyesebb a képviselői.

Ezek a mint egyrészt egymással szemben pártoskodók, épp oly zárkóztak, épp oly klikkszerű részrehajlás rabjai a kivülők állókak szemben. Örökös cselszövésben növekedvén, mindjárt hajlandók együtt is fondorkodni, kivált ha kölcsönösen van felteni, elsimítani, eligazítani valójuk.

Jól tudjuk, hogy a bíráló bizottságok eljárására nézve legszomorúbb törvénytelenségek esetében alkut kötöttek a pártok s e szerint utasították nyílt törvénytelenségre és esküszegésre saját tagjaikat.

Az utasítás az volt: „Te se bolygasd, a mi ott a bibi; ők sem bolygatják a miénket, legyünk kivittek!” Így aztán kvittek is lettek az igaz, de az is igaz, hogy a parlament moralitása azóta folytonosan sülyedt és egy párt sem bírja a nemzet bizalmát teljesen, mert még a függetlenségi párt is mindig belémet a törvényes szempontoknak alkuvás utján való mellőzésebe.

— Jeni, itt valami tévedésnek kell lenni mondám igyekezve rémtütemet s bosszúságot eltüntetni. Dashwoodné valószínűleg egy általa elvesztett levelet vagy papíroszat keresett az asztalomon. — Oh, már tudom, hogy mi volt! — kiáltam a mint egy szerencsés gondolat villant meg az agyamban. — Dashwoodné a mult este egy röpiratot adott ide olvaani, bizonyosan arra volt szüksége. —

Ugy vettem észre, hogy Jeni nem volt megelégedve a magyarázatommal, és én magam sem voltam, mert a fikomát kinyitni, s az irásim között keregetni, olyan tett volt mit semifele körülmény sem igazolhatott. Azonban elhatároztam, hogy a kulcsaimat eszent a zsemben fogom tartani. Dashwoodné igazolta az első gyanumat ennyi az egész.

Ösztöndöm az első szereptől kezdve azt mondta, hogy soha se bizzam egy olyan asszonyban, a kinek olyan különös sárga fény van a szemében.

Nem tudom, hogy az ebéd alatt, hogy legyek udvarias iránta, ámbár azt sem akartam, hogy modoromban változat vegyen észre. Azonban ötet mindig kielégíti az midőn Pali-és engemet hall beszélni, és ma este élénk vitakozásunk volt a férfiak lovagias érzelmének a hanyatlása felett, a mit Pali tagadott de én érvelésem és ékesszólásom egész hatalmával állítottam.

Midőn az asztaltól felállottunk, Dashwoodné könnyedén azt mondá:

Oh szinte elfelejtettem magának megmondani, hogy ma délután a szobába hatoltam, azt a röpiratot kerestem melyet tegnap este kölcsönöztem magának! Semmi olvasmányom sem volt midőn a templomból visszajöttem, de mondá élesen nézve rám talán már észre vette és gyánította.

Örültem midőn azt mondtam neki,

Szilágyi javaslatát ismét tág teret nyit a képviselőházi alkuszkodásnak; a választási szabadság tovább is az önkény, a ciziborosság a szolgálatok kiegyenlítésének labdajáték tárgya lesz.

A nemzetet így hurezolja legszébb, egfontosabb jogaiban, az orránál fogva, az általános korupció emésztő gödrébe.

F. M.

A király Pécsen.

Látogatások.

Pécs, június 22.

A délután a király két nevezetes ipartelep megtekintésére szánta. Két óra után Littke pezsgőgyárát tisztele mag látogatásával. Kisérétében voltak: Frigyes főherceg, gróf Szapáry miniszterelnök, Szögyény miniszter, gróf Paar és Bolfras főhadsegéd és az udvari kíséret. A Felső nagy érdeklődéssel nézte végig a pezsgőgyártás minden fázisát, az erjesztést bort a palackokban s a likörök dugaszolását. Végül beirta nevét a diszes vendégkönyvbe és megizelte az Aidinger Riza és Littke Mariska által kétében kínált pezsgőt és azt megdicsérte. Littke gyárosnak végül megelégedését fejezte ki kalauzolásáért.

Ezután kihajtatott a Felső egész kíséretével Zsolnay majolika-gyárába, hol egy egész órát töltött.

Nagy érdeklődéssel nézett végig minden műhelyt és megmagyaráztatta magának ez iparág minden fázisát. Beirta nevét az új vendégkönyvbe külön rajzolt műlapra, végül meglátogatta Szikorsky-Zsolnay Juliska asszony műtermét. A festőnőn abban a kegyben részesítette a király, hogy elfogadta az általa rajzolt és festett két óriási tálat. — A gyár előtt összegyűlt nagy közönség a királyt egy a gyárhoz érkezésekor, mint onét való távozásakor lelkesen eljenezte. A gyárhelyiség fellobogzott udvarán a tűztöltőzenekar játszott.

Az udvari ebéd után a Felső rövid cercelet tartott s több képviselőt megszólításal tüntetett ki.

Elutazás.

Ez alatt a közönség az utcákon gyülekezett s különösen a fűtőren óriási a tolongás. Az idő is kiderült: verőfényes nap árasztotta szét sugarait. A cerce után nemsokára jelentették, hogy az indulásra minden készen van. A Felső a közönség eljénradala közt szállt az előbogarott püspöki fogatra. Lovasbandérium nyitott utat a fogatnak. Az oszlopsorban álló közönség kalaplevéllel eljénzéssel bucsuzott a feléges látogatótól. Az indóházban József és Frigyes főhercegek, a miniszterek, Dulánszky püspök, Brankovich patriárka és a diszmagyarban pompázó küldötségek várták az uralkodót. A mikor Ludvig miniszteri tanácsos jelentette, hogy a vonat indulásra készen áll, a Felső kilepett a peronra. Ezerszeres eljénzés hangzott fel e perczben, melynek csillapultával Kardos főispán nagyhatalú beszéde intézett a királyhoz.

A Felső szívélyes szavakban adott megelégedésének kifejezést a szép fogadtatásért. „Nagyon meg vagyok elégedve” szavai

hogy nem vettem észre, s azt hiszem, hogy mondatomat elég természetesen sikerült elmondani. Erzem, hogy bármi történéjk Dashwoodné nem szabad ellenséggé tenni, lehet, hogy barátnak sem biztos, de annyi bizonyos, hogy veszedelmes ellenség volna.

Egy negyed tizenegyre.

— Azt gondoltam, hogy mára bevégeztam a napomat, s már borítékba akarom tenni, hogy a holnap reggeli postával küldjem el, midőn hírelen eszembe jutott, hogy a könyvem a könyvtárban felejtettem, s elhatároztam, hogy rögtön felhozom, tudva hogy későbbben félnek lemnem — ne hogy a családi kísértettel találkozom.

— Lábjuhgyen mentem el a Dashwoodné aijtáa előtt, s nagyon csendesen haladtam le a széles tölgylfa lépcsőkn. Dashwoodné már régóta a szobájába venvet, és én majd nem bizonyos voltam benne, hogy Pali nemsokára miutánnunk hallottam a lépcsőn feljönni; nagy volt tehát a meglepetésem midőn a könyvtárban világosságot láttam, s az aijtát nyitva találtam.

— Megvallom, hogy először megijedtem; de aztán azt gondoltam, hogy valószínűleg Jakab égve felejtette a lámpát, vagy Pali azt ígérte, hogy majd ő kiotlja, és szintén megelégedkezett róla. Még sokkal korábban volt, mint hogy rablókra lehetett volna gondolni, és semmi sem volt ami kísértetet jelentett volna, tehát bátran haladtam előre, s az aijtó előtt levő szönyegen megállva csudálkozva néztem be. De még jobban csudálkoztam midőn láttam, hogy a szoba nem tres Dashwood Pali és a szőke segédlelkész voltak benne.

— Pali nyugtalannak és haragossnak látszott, a másik határozottan és nyugodtnak.

— Már mondom neked, hogy az nem fog megtörténni! mondá a káplán, s hogy szavainak nagyobb súlyt adtem, összeszorított

kat intézte a főispánhoz. Ezután Aidinger polgármesterhez fordulva, így szólott: „Köszönöm szíves fáradozásait, jelentse a városnak a szép rend feletti megelégedésemet.”

Majd odalépett Dulánszky püspökhöz, kihez igen szívélyes szavakat intézett. Midőn még Brankovich patriárkához fordult, szívélyes köszöntéssel vett búcsút és a jelenvoltak lelkes eljénzése közt kupéjába szállott. A vonat megindult.

A király nyitott ablakánál állva, többszörösen köszönt. A harsány eljénzés csak akkor szűnt meg, midőn az udvari vonat az indóházat elhagyta. Tizenöt percczel később külön vonaton szintén Fiuméba utazott József főherceg, gr. Szapáry miniszterelnök Josipovich miniszter, Tarkovich államtitkár, Jekelfalussy, Ludvig miniszteri tanácsosok Pallavicini Ede ögróf.

A király Fiumében.

Fiume, jun. 23.

Ma reggel hét órakor robogott be a királyi vonat a magyar kikötő-városba. Ünnepi díszben a város, zászlók, szőnyegek díszítik a házakat, a kikötőben horgonyzó hajók árbocaira felvonták a díszlobogókat. Tengernyi sokaság tolongott a pályaudvarhoz vezető utakon, dísznél-díszesebb fogatok hosszú sora sánczolta körül az indóház bejáratát.

A Felső az udvari vonat díszes kocsijából kilépett először József főherceggel szorított kezét.

Ezután előlépett Ciotta polgármester és olasz nyelven üdvözölte a Felsőt.

A zajos eljénzéssel, „Evviva!” kiáltással fogadott üdvözlésre a Felső a fogadásra egybegyűlt határtalan lelkesedése közt olaszul a következőképpen válaszolt:

„A hűségnek és ragaszkodásnak Fiume városom nevében nyilvánított kifejezése, valamint e fényes és szíves fogadás a megelégedés érzését kelti szívemben. Örülök, hogy szép alkalman nyílt arra hogy önközött tartózkodhassam és személyesen meggyőződhessem a városnak az utóbbi években tett nagymérvű haladásáról.”

E közben megdörögtek az angol hajóraj ágyui, a pályaudvaron egybegyűltek eljénzők és evviva! beleszóltak a kívül álló tömeg lelkes eljénzolásába.

Miután a Felső Catinelli tábornok és parancsnok jelentését fogadta, megkezdődött a bevonulás. A merre a menet elhaladt, lelkesen üdvözölték a Felsőt. A római stílus diadalívén a külvárosok lakói három zászló alatt, a jótékony egyletek, a tanuló ifjuság s nagyszámú közönség, köztük számos hölgy várta a király közeledését. Zajos eljénzés és Evviva kiáltások hangzottak fel, a mikor a Felső fogata a diadalívnél megállott.

A Felső a palota kapuja előtt álló egyházi és udvari méltóságok közt többeket megszólításal tüntetett ki, köztük Szapáry István grófot s a zengi püspököt. A Felső közvetlen kísértében volt József főherceg hasonlóan többekkel beszélgetett. A Felső aztán az időközben ezrivel odátöltött lakosság folyton erősbülő riadó eljénzése között lépett be szállására.

A küldötségi tisztelegése.

A király a Felső délelőtt 9 és 11 óra között fogadta szállásán a tisztelegéseket. Legelőbb az angol hajóraj parancsnokai, majd a francia és hollandi torpedó átvévi bizottságok, a közös hadsereg és a honvéd-

tott öklével, az asztalra ütött. Ha más nem mondja meg neki az igazságot — megmondom én!

— A mi azt hiszem azt jelenti, hogy a mult évi kellemetlenségeimnek ie te voltál az okozója? mondá Pali elfojtott dühvel.

— Igen Pali, azt jelenti, hogy egy gonosz tett elkövetése mellett soha sem fogok csendesen állani — ennyi az egész. — Azt neked értened kellene, hogy a becsült törvénye felette áll a rokoni kötelmeknek.

— Ej, ti papok tulhalmoztok bennünket tanácsokkal, de én úgy találok, hogy a gyakorlatban, midőn olyan kísértéseknek — vagytot kitéve mint mi, ti sem vagytot jobbak nálunknál, viszonzá Pali megvételével. — És Salwyn, engedj tudtadra adnom, hogy ha eddig elég győnye voltam beavatkozások elttérni, — ezután nem leszek az. — Eddig egyeztettem csak azt tettem a mi anyámnak tetszett; de most azt teszem a mi nekem tetszik. Erted.

— De Pali, érzelmeid még eddig nem lehetnek valami nagyon megtámadva, s van időd vissza vonulni.

— Nem az idő az a mi hiányzik, hanem a hajlandóságom. — Menj vissza pájtás a prédikációidhoz s hagyj nekem békét, — tervé hozzá Pali engesztelő hangon. — Persze, miután te vagy a legközelebbi örökös, te szeretnéd ha én soha sem nőül —

— Pali, te igazságtalan vagy irántam! — szakítá félve méltatlankodva a másik.

— Nem; gondolnám — volt a válasz. — Midőn egy gentleman a más dolgában avatkozik, rendesen hatalmas indok vezérli, mert különben nem felekednek meg annyira magáról.

(Folyt. köv.)

ség tisztjei és az udvari méltóságok tisztelegtek. Ezután a katolikus klérus következett, melynek élén Posilovics zenggmadrusi püspök horvátul üdvözölte a királyt.

Erre a Felső német nyelven következőleg válaszolt:

Hódolatuk, állandó szeplőtlen hűségük és az állam törvényei iránti engedelmességük biztosítása nagy megelégedésemre szolgál, mert azt bizonyítja, hogy a katolikus klérus hagyományos lojalitását fentartani akarják midőn oly szent kötelességek teljesítését fogadják, melyek hivatással jól összeegyeztethetők, a nélkül, hogy ártanának a birodalmamban oly hatalmas védelmet élvező katolikus egyház érdekeinek. Legyenek meggyőződve arról, hogy ez uton minden működésük állandó köszönetemmel és másíthatatlan kegyelemmel fog találkozni.

Majd Fiume város törvényhatósága és tanácsa küldötsége tisztelegett.

A király a polgármester szavaira a következőket válaszolta:

„Nagyon kedves előttem a hűség és hódolat imént nyilvánított biztosítása, e leghívebb városom jólléte élénk örömmel tölt el és akarom remélni, hogy eddig elért ismeretes haladása a közelebbi új változások alatt is mindinkább gyarapodni fog. Legyen meggyőződve, hogy örömmel töltök pár napot körükben. Nem szalasztok el egy alkalmat sem, hogy önközök e népség jólétére irányzott törekvéseit siker koronázza és boldog végre juttassa. Biztosítsa polgártársait uralkodói jóakaromról.”

Majd az állami hivatalok, az iskolák és a Lloyd-társaság képviselőinek tisztelegése következett. Utának az „Adria” magyar gőzhajózási társulat küldötsége tisztelegett.

Munkáslázadás Battanyán.

Lapunk tegnapi közleményeinek kiegészítéül közöljük a következő újabb tudósításokat.

Mint Battanyáról írják hétfőn este 7 órakor érkezett Szegedről 130 ember és 3 tisz, kik a városházát s a postahivatalt szállották meg. A katonasággal érkezett dr. Meskő alispán Makról és Schmiéd ki. ügyész Szegedről, hogy a vizsgálatot azonnal megindítsák.

A katonaság — úgy hallatszik — a nyár végéig Battanyán marad. Hervay főszolgabíró és Szabó Lajos szolgabíró egész éjjel talpon voltak s több letartóztatást eszközöltek. A vizsgálat kezdetével kenstatálva lett, hogy a zendülésre a népet előkészítették.

Az éjjel a nép a város külső részében kezdett gyülekezni, azonban a katonaság szétkergette őket s köztük huszat elfogott, kiket ma délután fognak a szegedi börtönbe bekísérni. Reggelről estig, a katonaság megérkezéig a városházán a szó szoros értelmében bezárkózva voltak Hervay főszolgabíró, Szabó szolgabíró, Petrovics járásbíró, Vidický és Lovrics jegyzők, Tóth pénztárnok és Horváth esküt.

Lenovics főispán a késő éjjeli órákban tudakozódott az állapotokról és Meskő alispánt utasította a szigorú intézkedések megtételére.

Reggel a főispán Kristóffy főjegyzővel Battanyára érkezett, hogy itt a további teendőket tájékozza magát. Rögtön jelentést tett a miniszteriumnak, kérve a katonaság itthagását addig, míg a közrend és közbéke nincsen teljesen helyreállítva.

Eddig több mint harmincz embert tartóztattak le. További meglepetések elkerülése végett Csanádmegy hatósága intézkedett, hogy aratás előtt valamennyi gyanús közönség katonasággal rakassék meg. A csendőrszöket mindenütt megkettőztették.

A hadtestparancsnokság mindama községekben, a hova táviratilag katonaságot kértek, kettős őrkijaratot rendelt el. A pusztai gazdaságok cselédességét állandó rendőri felügyelet alá helyezték. Meskő alispán minden községben személyesen intézkedik, hogy a közrend minden irányban biztosíttassék.

A battanyai zendülés meglepetése volt és a lázítók egyetlen éjszakai működésének volt fölmánya, mert az alispán már mintegy két hét előtt előzetesen intézkedett az esetleges mozgalmak elfojtása, illetve megakadályozása érdekében. Lunen van az, hogy a szomszédos Békésmegyéből stírn közlekedett lázítók eddig mit sem tehettek, mert céljukat már csirájában elfojtották.

Lenovics főispán hétfőn este Battanyára érkezett, rövid jelentést küldve a miniszternek, ki erre részletes jelentést kért. Ujabb jelentésében a főispán utalt arra a körülményre, hogy a szocializmust Aradról szitják. Az ott megjelenő „Közjólét” mételeyez meg a népet. A katonaság még két hétig ott marad Nagylakon, Battanyán, Makón megszaporították a csendőrlétszámot. A főispán Dombegyházra utazott, hol szintén gyanúsak a jelek. Eddig 25 elfogatás történt. — Egyik főkolompus Nagy András, elsőkötti. Kiderült, hogy két orosházi munkás járt Battanyán, kik elhitették a néppel, hogy a király rendeletét küldött a munkabér fölemelésére, melyet az urak eltitkolnak. A 4 halott eltemetése katonai fedezet mellett történt rendzavarás nélkül. Az ügyesség gyújtogatás, gyilkosságok való-fölhúzás és lázítás

miatt emel vádat. Molnár szegedi vizsgálatára érkezett. Medgyesbodzásán szerkesztés tört ki. Szegedről külön vonatot küldtek katonasággal.

Battanyán a nyugalom teljesen reallt. Meskő alispán a legnagyobb erővel és buzgalommal vezette a helyszínen a megadott feladatának ekkép megfellelvén, a vonattal székhelyére Makóra érkezett. Ott Battanyán Molnár Elemér törvényszékalbíró folytatta a vizsgálatot és a többeket elfogott. Kovácsháza és Apátság gyanús jelek következtében egy-egy gyalogság indul éjjel Szegedről külföldre. A vármegye minden községére nézve szökört előzetes bizottsági itézkedések törtétek melyek teljes védelmet nyújtanak minden lehetőség és meglepetések ellen.

Albach N° 2.

A „Kolozsvar” egyik közelebbi szökeban megemlékezett arról, hogy a külföldi tizedkapitány-helyettes a református lelkész választás mozgalmába beleszórtta magát lecskét tart neki a közhivatalnokai állás össze nem egyeztetethő magaviselete mi Helyes! Mi legkevésbé helyesleltük, ha a vatalnok akár egyházi, akár politikai illetéktelen befolyásolásnak eszközévé vá hivatalt. De ezt az elvet aztán alkalmazni kívánjuk mindenikre kivétel nélkül. Am Kolozsvar consequentiája sántit ebben a késésben is. Csak pár havi mult annak, hogy Kolozsvar polgármestere egy városi képviselő választás alkalmával a városi kultisztivitel korteskedési szolgálatukra parancsolta. Tel brutálitással szölette meg a közhivatal állás tekintélyét és a városi szabályrende intézkedését Volt-e egyetlen szava a „Kolozsvar”-nak ez incorrekt eljárás megbélyegzése? Nem, sőt a diadaléret teljességével kiált, hogy a városi képviselő-testület a polgármester beismert eljárását tudomásul vette. Ugy bizony ilyenek után ki csodálkozik azon, a mit büntetlennel megtehetett a polgármester — ugyanazt megteszi egy tizedkapitány Ismételtük, hogy nem helyesltük, ha a tized tizedkapitány korteskedik, de ha tized — a polgármesteri példa után egészen be mérsétesnek találjuk. A Kolozsvar részéről legalább is következetlenség hibáztatni a tizedkapitányt, ha annak idején nem hibáztatott sőt védelmezte a polgármestert. Vagy in nem akar demonstrálni a Kolozsvar szöke mondás igazsága mellett, mi kissé triviálisan akkép szól: „a kis tolvajokat felakasztják, a nagyokat futni hagyják!” — Egyé iránt — mint halljuk — K. M. tizedkapitány ki fogja nyilatkoztatni, hogy a mit választás körtüli korteskedéséből tett, mint magán ember és főleg azért tette, mert a közönség megvárja előljárótól, hogy őt a jöltek iránt informálja. Használt, hogy a Kolozsvar épen úgy megnyugszik felette elmés válaszban, mint a kommunika megnyugodott ennek Albach polgármester által feltálat eredetijében.

Előfizetési felhívás.

Uj évnegyed közeledtével előfizetést nyitunk az „Ellenzék”-re.

Lapunk politikai irányának és társadalmi tevékenységének felsorolásán nem untatjuk olvasóinkat, csupán annyit jelentünk ki, hogy ahaz a mult hoz, melyet eddig követünk s a melyben minket előfizetőink annyi lelkesedéssel támogattak, — ezután is hivat maradunk. Hazánkat, nemzetünket híven önzetlennel és függetlennel szolgáljuk.

Kérjük olvasóinkat, hogy terhes munkánkban legyenek segítségünkre, mert csak a közönség támogatása biztosítja törekvésünk sikerét.

Az Ellenzék előfizetési ára:

Egy évre	16 frt.
Félévre	8 frt.
Negyedévre	4 frt.
Egy óra	1 frt 50 k

Az „ELLENZÉK” kiadóhivatala.

MINDENFÉLE.

Kolozsvar, június 24.

— Nap nap után menydörög, bont az ég, hull az áldás, mely után ismét tisztult. Tegnapi este is roppant zápor kísért a színházba menőket. Színház után pedig holdvilágos, csillagos, tiszta lett az ég kékje. Ma reggel hasonlóképp szép napfény nyújtó kilátást derült napra, melyet azonban délelőtti égiháború, zivataros idő váltott fel. A színházban elmult Medárd nap óta csaknem min-

dompaszék. Az időjárás sürgöny jelentések szerint Kolozsvárnak más vidékekhez képest jobboldalban jut ki az esőből az áldás.

Egyetemi könyvtár elhelyezése. Az a helyiség, melyben jelenleg az egyetemi könyvtár elhelyezve nem felel meg a céljának a közoktatási kormány tervei szerint annak az egyetemhez közel fekvő újonnan emelendő épületben leendő elhelyezését. E célból ártir a város közönségéhez, hogy ha az egyetemhez közel fekvő helyen rendelkezhet az állam rendeltetésére. A tanács ez ártírat megfelelő javaslattal terjesztette a tegnapi ülésén a közönség elé. A tanács ama tekintettel, hogy az egyetemhez közel csak a Torda-nagyonban jelenleg kőfaragó telephely használt hely hely van s mert ezt a város már korábban technológiai iparmúzeum részére ajánlotta fel sajátlatlalt bár, de nem tehet eleget a kultusz miniszter kívánságának egyúttal azonban felhívja a miniszter figyelmét arra, hogy az egyetem udvarán a régi vegyati in- stitút helyén igen csehszerűen lehetne a könyvtár részére megfelelő épületet emeltetni. A városkormány elfogadta a javaslatot.

Kisajátítás a templom körül. Emellett tegnap, hogy a tanács a romboló alap javaslatára a mézáros társulatnak a templom körül lévő két házra nézve a kisajátítási eljárást megindította. Az illetékes szakosztályok tegnap tartott ülésükön ezzel az ügygel is foglalkoztak. A szakosztály az a tanács javaslat terjesztését, hogy a mézáros társulatnak megváltási ár gyanánt ajánlatok fel a kisajátító bizottság által megállapított 25 ezer frt, s ha ezt nem fogadják el a hatóság tegye folyamatba a bíróság előtt a kisajátítási eljárást. A szakosztályok elfogadták a tanács előterjesztését s ajánlják a közgyűlésnek, hogy ily értelmű határozatot hozzon. A kérdés a legközelebbi közgyűlésen döntés alá kerül.

A közönség köréből felkeret- tük annak megírására, hogy a színházi előadások népesebb tétele tekintetéből nyújtson az igazgatóság nagyobb árkedvezményeket. A színház jobban megfelel kulturális feladatának, ha tele van, mint ha üres. A színház is sokkal jobb kedvvel játszanak, a közönség is jobban érzi magát, ha nem mere- dennek reá tömegesítől ásitó páholyok. Minde- nek felett pedig az igazgatóságnak anyagi- lag nagy előnye volna, hogy ha bár fele ár- ban egészen tele volna nap, nap után a ház, mint ha rendes árak mellett üres. Hogy ne képezen a jövőre praecedenset, — lehetne a lezárást egy vagy két hétre megpróbálni s azt eszközölni oly képen, — hogy a ki- adni szokott igazolványok ára szállítassék a rendes árnál pl. 50 százalékkal kevesebb, míg a pénztárnál maradjanak meg a rendes hely- árak. Egy ily kísérletnek megvolna nem csak a pillanatnyi eredménye, de az a jö- vőre kihatás is, hogy a közönség nyá- ron is megkedvelné a színházba járást.

Híd rombolás. A régi nagy híd felett tegnap kimondották második fokban az ítéletet. A tanács ugyanis arra tekintettel, hogy az új vashid a belváros és hídleve kö- zött a forgalmat egymagára is közvetíteni képes, de a másfelől a város épen azért épít- tette a vashidat, hogy a régi nagyhid feles- legessé tétessék, s mer ennek fenntartására igen költséges dolog — azzal a javaslattal járult, tegnap a képviselői illető szakosztályai elé, hogy a híd lebontassék. A szakosztályok tegnap a javaslatot elfogadták s ajánlják a közgyűlésnek is, hogy a híd lebontását ha- tározza el.

Vereb-fészek. A felső leányis- kola épület ablakai felett apró kerek nyilá- sok vannak szellőztetésre, melyek pléhreke- szekkel vannak kisebb nyiladékokra feloszt- va. Ez apró nyilásokon egy veréb pár ész- szelűződve ki s be jár, fészket rakott a csa- ládot alapít a falban. Az élelmes és előre- látó vereb pár biztonságba helyezte itt a csa- ládot az idő viszontagságai elől is, a ragado- zó madarak az emberek elől is. Nemso- kára kikelnek a kicsikék s a mint megtol- lasodnak, az apró ablakokba fognak állni és a reggeli napugárnál vidám csiripeléssel fognak köszönni a belmagyarutczai járdán tova sietőknek jó reggelt.

Nyári színház. Jani és Juczi szépen megborotválkozva és megfésülködve került tegnap este a színpadra, mint illik az olyan családhoz, a ki nem csak a nagyka- niszai kintinonál szolgált, hanem a fővárosi színházban is dícsőséget aratott. Közönség a rossz idő dacára meglehetősen megtöltötte a házat és jól mulatott a darab eleven, hang- galatos keltő részletein. A szereplők egytől egyig dícsőre méltó eredménnyel oldot- ták meg feladataikat. Egy pár hangulat keltő új nótát is hallottunk. Imrik Cornelia szer- zeményeiből, miket Örley Flóra énekel, s a mit a közönség meg is újrátott. A darabnak fél 10 után már vége volt.

A cigánysor a maga zig-zug, két arasz széles utcáival, ki és bedőlő vis- kóival, művészeivel, kártyavető vén asszonyai- val hogár szemtől barna szépségeivel, kik sans- gène tartják a toillettet a szomszédok s já- rókélók szemé láttára a nyitott ajtó előtt, tagadhatatlanul a legérdekesebb része a vá- rosának. Kolozsvárnak majdnem a közepén egy érdekes köztársaság ez, a hol civilizá- czió és fél vadság, erény és bűn, jólét és nyomor egymásra zsufolva, patriarkális bé- kességben egymás mellett szépen megfér. Idealizmust kergető poéták, hibák, bűnök iszapjában markolászni szerető naturalista írók, genre képek után kutató festők lépten- nyomon találhatnak itt feldolgozásra alkalmas tárgyat. Elkéintve a cigánysor meglepő bi- zarságaitól, óriási tűzfészket képez ez a szűk és kacskaringós utcákkal keresztül kasul szelt házcsopót a város legszebben épülő ré- szében a trencsintéren. Itt az életben csak egyszer üthetne ki tűz és akkor Nagyida veszedelme semmi volna ahhoz a csapáshoz képest, mely Kolozsvár művész világát suj- taná. Nemcsak ingó, bingó, lábas és lábatlan jószágok, hanem asszonyok, leányok, purdék egyaránt megütnének ott. A lakosság éri- zis e bekövetkező veszedelem gyszos követ- kezményeit. Rendkívül ügyelett vannak mind magukra, mind a szomszédokra. Ott a szomszédosság, atyafiság bettről bettre tudja, hogy él, mit főz, mit eszik szomszédja. Min- denik lakó magán dolga annyira ismerős a szomszédja előtt, mintha üveg házban lak- nék, vagy mintha Lesage, Sánta Ördög-ének hatalmával birna s leszedhetné a házak fe- delét, hogy belásson a viskókba. A legkis- sebb tűzbiztonsági kihágás rögtön be lesz szüntetve s nyomban meg is büntetve. Ki- tűnő büntető eszköz képez erre a rögtön ítélő bíróság legújabb eszköze: a vén ci- gánynek nyelve. A magyar büntető kodex- ben nincs annyi minden kihágás megtorlá- sára illő paragrafus, a mennyivel a cigány hatatlan eredetiségekben bővelkedik. Minden- nek meg van azonban a maga fénykora, me- lyet előbb utóbb hanyatlás, vagy pusztulás követ. A cigánysor is még csak néhány évig fog még „békességben” virágozni a trencsintéren. A trencsintér s fapiacz fejlő- désével bedől a tér kisajátításának is a kér- dése és Fáró ivadéka, asszonyok, leányok, rajkók eget verő siránai között fognak a bontás alá kerülő viskókba, ősi hajlékaikból a város valamely külső pontjára költözni nem sok idő múlva.

Az unitárius elemi leány- iskola a tanévi vizsgálata a tegnapi tar- tatott meg Péteri Dénes és Mózes András lelkészek elnöke alatt Berde Mózes, Filep István és Dr. Veress Lajos vizs. biztosok, szülők s más érdeklődők jelenlétében a tem- plomban. A kis leánykák értelmes feleletei teljes meglepedésre szolgálták a jelenvol- taknak, a mi az iskola derék tanítóinak: Iszai Márton igazgató tanító és Gutkovszki Otilia tanítónő k. érdeme. De gyönyör- ködni lehetett a sok kézi munkában, a gon- dal készített varott és kötött holmikon, me- lyek a tanítónő hivatására és buzgóságá- ra vallanak. A vizsgák elvégzésével tánczra perdtük a lánykák a leány iskola nagyobb termében, melyekből még a felnőtteknek is kijutott.

A hídlevei ev. ref. népiskola I. osztályának az évi tanévet bezáró vizsgája tegnap délelőtti folyt le a ref. külmagyar- utczai templomban. A vizsga Szász Gerő es- peres és Herepey Gergely ref. lelkész jelen- létében folyt le. Szülők, tanfőfiak számosan hallgatták a külvárosi fiatal nemzedék egy évi tanulmányának sikertől feleletekben bemu- tatott eredményét. A szöveget meghaladó növen- dek feleletei s éneke egyaránt meglepedé- sere szolgált egy a vizsgálobizottságnak, va- lamint a hallgatóságának és elismeréssel adóz- tak Dézsy László tanítónak, ki az osztályt buzgalommal és szép sikerrel vezeti. Dél- után a hídlevei ref. óvodának volt a vizs- gája, melyben 90 növendék van, kiket Dé- zsy Lászlóné gyermekkertésznő vezet. A vizsga itt is szép eredményeket mutatott fel és a szülők tetszését az apróságok gondos kiképzése és helyes vezetése teljesen me- nyerte. — Ugyancsak ott tegnap délután a nagyobb osztályoknak tornavizsgálata is volt, melyet Kovács János tanító vezetett. A vizs- ga rendgyakorlatok és szabaddgyakorlatokból állott s a külvárosi apró népség figye- lemzettsége általános figyelmet keltett. Ma folyik a nagyobb osztályok vizsgája a tem- plomban.

Gyermekkert. Az ev. ref. egy- ház által fenntartott alsó szénutczai gyermek- kertben melyet Darkó Otilia urnó teljes el- ismerésre érdemes buzgósággal és nagy szak- avatottsággal vezet már hosszú idő óta — a gyermekkeri foglalkozások nyilvános bema- tatása (évi zárvizsgálat) e hó 27-én d. e. 9—12 óráig eszközöltetik. A jelenleg be- fejezés felé közeledő tanévről kiadott érte- sítő szerint az év folyamán három osztályba so- rozva összesen 106 gyermek részesült okta- tásban és pedig 57 fiú és 49 leány. Vallása

nézve túlnyomó volt a katolikus növen- dek száma. E derekasan vezetett, s a kisdéd gyermekek fejlődésére igen jótékonyan ható intézetben a rendszer foglalkozás július 6-dán folytatását veszi, szeptemberig élvezhetőek a gyermekkeri örömeit mindazon növendékek is, kik koruk és fejlettségüknek fogva felsőbb iskolába lépének. Az új tanév szeptember- ben kezdődik, melyről annak idejében aszti- lók hírlapilag is fognak értesíteni. Új nö- vendékek szeptember előtti vétetnek fel az új tanévre.

Kereskedelmi akadémiánk. A kolozsvári kereskedelmi Akadémia e foly- ton öröndetesebben fejlődő tanintézet jelen iskolai évről igazgatója Kiss Sándor ter- jedelmes és általa gondosan megszerkesztett étesítőt adott ki. Az értesítőben található adatok élénk tanúságot tesznek arról, hogy az intézet nem csak helyesen van vezetve, hanem a fejlődés biztosítékai is egyre tel- jesebb mértékben láttatik el. Ez iskoláról közelebb részletesen is megemlékeztünk, ez uttal a lejárófélben lévő tanév történetéből kijegyeztük az értesítőnek ama részét, mely- ben a tanulók létszámának folytonos emelke- dése van feltüntetve. E szerint az akadémia népessége a tanévvél ismét emelkedett, mert tanulólétszáma ez évben 212 volt. Midőn tíz évvel ezelőtti tanintézetünk a fokozatosan felállított osztályokban betöltözését elérte, mindössze 31 tanulója volt; e szám azonban évről évre, követényeinket feltulmúlólag nö- vekedett s a következő években — dacára, hogy a kereskedelmi iskolák száma e közben folyton szaporodott — 63, 90, 125, 144, 166, 193, 188, 194 és most 212-re emelke- dött. Intézetünknek jó hírét és magukban beszélő számoknál alig lehetne meggyőzőbben igazolni.

A hídlevei ref iskolák zártnépe- lyre az iskola helyiségében csőtörtőkn fog megtartani a gyermekek és szülők részvétele mellett.

Pályázatok. A nagylondai já- rásbírósnál végrehajtott állásra. A kolozs- vári pénzügyigazgatóságnál több pénzügyi fővizsgálói állás 1 frtal és mellékkilmet- nyekkel. Több posta és távirat szolgái ál- lásra a nagyszebeni kerületben. A naszói já- rásbírósnál inokai állás.

Szárke légy papirosra nyom- tatják a szinlapokat ismét. A betűket nem lehet leolvasni róluk a gyengén világított nézőtérén. Ajánljuk a színház figyelmébe a közönség e panaszát s kérjük nyomassa a házakhoz vitt szinlapokat fehér papirosra.

Ó Felsége a marosvásárhelyi szent- ferenczrendi zárda templom helyre állítására 200 forint segélyt adományozott.

Oblatek Béla III. oszt. m. k. kohó tisztát a pénzügyminiszter a nagyba- nyai bányakerületben II. oszt. kohó tiszté névezte ki.

Új vasut. A brassó-háromszéki helyi érdekű vasut brassó-zernești vonala, a mai napon a közforgalomnak átadott. — Ezzel a székelyföld ismét egy nagy lépést tett a közjólét felé, a mi bizony ráter a sze- gény népre melynek legnagyobb részben földje sovány és terméketlen.

Jégverés. Sűrű és tartós jégese- tette tegnap tönkre a balázsfalvi határban és környékén a gazdák minden reményét; a szép vetéseket és szőlőt. A jég csaknem fél óráig omlott és galambtojásnál nagyobb nagyságu volt.

M. kir. Államvasutak. A Bánffy- Hunyadvölgyi Kolozsvárig hatfőn és csőtörtőkn személyszállítással közlekedő 278. sz. teher- vonat. f. évi június hó 21-től kezdve vasár- napig és személyszállítással fog közlekedni.

Zónadijszabás a brassó-há- háromszéki helyi érdekű vasuton. A m. kir. államvasutak igazgatóságának je- lentése szerint a brassó-háromszéki helyi ér- dekt vasut brassó-zernești vonalán a meg- nyitás napjától kezdve a zónarendszerű sze- mély- és podgyászdijszabás lép életbe.

Tisztelgések az új százsz grófnál. Mint Nagyszebenből írják Thal- man Gusztáv főispánna és százsz komeszazé kineveztetése alkalmából Teutsch szuperin- tendens, Román Miron érsekmetropolita, a görög keleti érseki konzisztórium egy kül- döttsége, Müller ág. ev. esperes János tör- vényészki elnök, Pach b. tábornok, a vár- megye tisztí kara, a városi tanács, a városi képviselőtestület küldöttségének élén az ál- lami építészeti hivatal, az adófelügyelőség, a százsz mezőgazdasági egyesület választmánya, Kozma Partén, az általános hivatalnok egye- sület választmánya, a hadkiegészítő parancs- nokság és számos más testület tárvölzte. A pénzügyigazgatóság, a házi ezred tisztí kara holnapután fog az új főispánnal tisztelgni. A középületeket lobogók díszítik.

Cseresznye-éreskor. Kedves gyümölcs a magyarnak a cseresznye, szá- maltalan változatban énekl meg a magyar nép- dal is — ki ne ismerne azt a nótát, hogy: Feketeszaru cseresznye, rabod vagyok szép menyecske*, meg amazz, hogy: „Erik a ro- pogós cseresznye...”. Ez utóbbi évadszerű is, mert a fákban mindenfelé piroslik a szép, fényes, izes gyümölcs s úgy kandákl ki a piros lombok alól, mint megannyi kíváncs, bíros, duzzadó, csókra termett női ajak és szívetelnek mindenfelé országzerte. A cseresz- nyefa valódi áldása azoknak a vidékeknek,

a melyeknek szőlőhegyeit jóformán kipusz- titotta a filloxera, az a csunya „szilokféreg”, a melynek elharapozása óta nincs már szőlő- retnőta, vig dal, karjongatás többé ott a hol egykor annyi vir nótá zengett.

Victor Hugó szobra. Rodin párisi szobrász elkészült Viktor Hugó azon emléksobrának mintájával, melyet a Pan- theonban fognak elhelyezni. A minta min- denképen osztatlan tetszésre vitta ki. Szik- lapiramist ábrázol, melyhez a nagy költő hozzátámaszkodik, festményekben és fény- képekben számtalanszor megörökített jellem- ző testtartással. A piramis tetejéről az Ihlét nyújtja le karját a költő felé, alját pe- dig a tenger hajjai mossák. A habokon há- rom kecses nőalak tánczol, melyek a tenger- morajt jelképezik.

„Nemzet”-i bölcsesség ne- továbbja. Ezen mindenestre komoly, kor- mánypárti lap hétfő esti kiadásában, a ki- rály pécsi látogatásáról szólva így bölcselke- dik: „Frigyes főherceg, a kikülönben pécsi illetőségű, mivel a pécsi 52 számú házi ez- red tulajdonosa egész otthonosan érzi magát Pécsen stb.” E bölcslet szerint a muszka- czár brassói illetőségű, mert az ottani gya- lóg-zerednek ő a tulajdonosa, Károly román király hasonló ok miatt újdéki, a német császár pedig pláne kassai, nem is szólva az olasz királyról, a ki a „Nemzet”-i bölcs se- rint mindenestre cseh.

Vasuti szerencsétlenségek. Alig egy hete, hogy a münchensteini nagy vasuti hidkatasztrófa híre bejárta a világot s máris újabb szerencsétlenségekről kell szá- mot adnunk. Londonból sürgönyzik, hogy Londonberry mellett a Donegabból jövő von- nat, mely katonákkal volt megtelve, összeü- tkezett egy helyi vonattal. A mozdonyvezető meg a fittó szörnyet halt. Husz katona su- lyosan megsebesült. Azt beszélük, hogy egy vasuti kalauz okozta a szerencsétlenséget, mert szabályellenesen járt el. A kár jelenté- keny. — A másik szerencsétlenség Dániában történt. Kopenhágából ugyanis azt táv- írják, hogy a Geds vonalon Masudek meg Hon között komoly vasuti szerencsétlenség történt. A katasztrófa színhelyére segélyvo- natot küldöttek. A szerencsétlenségről eddig még nem érkeztek újabb részletek.

Szőkevény bolgár katonák. Ruszosukból táviratozzák, hogy június hónap- ban, tehát körülbelül három hét alatt, a sumlai, ruszcsuki és szisztoyói helyőrség ka- tonái közül 126 közlegény és 5 tiszt szökött Románián keresztül Oroszországba. Gyurgye- vóból pedig azt jelenti egy sürgöny, hogy ott összeesküvést fedeztek föl, mely Sztambulov miniszterelnök ellen volt tervezve. Számos elfogatás történt.

Csonak utazás az óceánon. New-Yórbból írják jun. 17-ről: Két vakmerő tengerész kapitány az Atlanti-óceánon nyitl csonakon készült átkelni. Nevük: Mowler és Anárwes; 17-én este szándékoznak utra kelní New-Yórbból Liverpoolba, „Sean Serpent” és „Mernaid” nevű csonakjaikon. A „Sean Ser- pent” 14 láb 11 és fél hüvelyk hosszúságu 5 láb szélességű és 2 láb mélységű. A „Mer- maid” méretei is majdnem ugyanolyanok. A két tengerész már több vakmerő utazást.

Rablók a Kaukaszban. Szál- ján közelében a Kaukaszban 18 főnyi rab- lóbanda megtámadta a postakocsi, melyen két utas volt s meggyilkolták az utasokat és megsebesítették a postakocsist. A rablóbanda ellen mely kirabolta a szomszédos falvakat is, egy század kozákokat küldtek ki.

Párisból Triesztbe kerék- páron. A Bécsi mellett „Badenből” jelentik hogy oda de Fabris és Atore nevű urak ér- keztek Párisból és három órai pihenés után tovább folytatják útjukat Trieszt felé. Az utat Párisból Bécsen keresztül Triesztig tizenkét nap alatt kell megtenniük, mivel erre 10,000 frankban fogadták.

Kivándorlás. Nagy-Kikindáról sürgönyzik hogy onnan meg Torontálmege számos más községből a szerb nemzetiségű parasztok tömegesen vándorolnak ki Szerbi- ába és a Szeremségbe. A kivándorlók azon- ban jobbanlát tönkrement földművesek voltak a kik restelték saját szülőhelyükön béresszo- galatot vállalni. Most azonban, nyilván a ko- rábbi kivándorlótól érkező kedvező hírek folytán, a kivándorlási mozgalom kiterjedt a tehetősebb földműveskörre is e ezek is csa- pástól hagyják el Torontál dus földjét, hogy a szerbiai Eldorádóban jobb hazát keressenek Nagyikindán a minap nagyon látogatott ér- tekezletre gyűlték a vagyonos parasztok s elhatározták, hogy tiztagu küldöttséget me- nesztenek Szerbiába és a Szeremségbe, a mely az ottani állapotokról közvetlen tapasztalat alapján jelentést tegy- n és esetleg a legjobb- nak látszó földterületeket kizsemelje. A ha- tóságok feladata volna e veszélyes mozgalom- nak gátat vetni és a kivándorlós okait fel- deríteni, ott a hol a lehet, azokat orvosolni.

Megették a dísznők. Schiller- neu- Waldhütten községben egy Lackner Te- rezia nevű 78 éves öreg asszony a sertésszal- lás közelében lefeküdt ebéd után kisse pi- henni. Mig az öreg asszony elaludt, a ser- tészek rárohantak s összetépték. Arczáról mind lerágták a húst, fileit is leszaggatták. Holt- testét késő délután testvére találta meg, ki a sertéseknek parajt akart adni.

Gyilkos szerető. Whitfieldben London egyik külvárosában mult szombaton este egy Acheton Pál nevű francia vadál-

lati kegyetlenséggel meggyilkolta szeretőjét és ennek gyermekét. A gyilkos levelet hagyott hátra, melyben megvallja, hogy a saját holt- testét a Themében keressék.

Zendülés a tengeren. New- Yorkból jelentik hogy a „Werra” gőzös fe- dőzetén, amely hajó tegnap New-Yorkba ér- kezett, Brémából való elindulása után har- madik napon hét fűtő fellázadt. De heves küzdelem után a legénység megkötözte a lá- zadókat és bírói eljárás végett, visszaküldte Brémába.

Tűz a müncheni udvari színházban. Hétfőn d. e. a müncheni ud- vari színházban egy földszinti szobájában a főpostával szemben tűz támadt, mely való- szintűleg arra vezethető vissza, hogy egy ké- zműves az utolsó gazométert ügyetlenül vette ki. A tűzet negyed óra múlva eloltották. — Gróf Stéle intendants oltás közben súlyos égési sebeket szenvedett.

Gyilkos villám. Soproni leve- lezőnk nagy szerencsétlenségről tudósít táv- iratilag. A sopronmegyei Lós község határá- n a vihar elől, amely elemi erővel dühöngött, 16 munkás egy széna pajtába menekült. Alig voltak ott rövid ideig, a villám beletűtött a pajtába s a munkások közül két leányt meg- ölt, a többi tizenegyet meg súlyosan meg- sebesítette.

Az orosz zsidók helyzete. Az orosz belügyminisztériumból az oroszországi zsidó-kérdést szabályozó törvényjavaslathoz kidolgozására a kiküldött bizottság munká- laival elkészült s a javaslat már közelebbi tárgyalás alá került a birodalmi tanácsban. Harmincznyolc zsidó folyamodványban en- gedélyt kért, hogy ügyeik elintézésé végett, a kitzított határidőnél tovább maradhassanak Oroszországban. Mindja 38 folyamodványt el- utasítottak.

KÖZGAZDASÁG.

Szamosvölgyi levél.

Nagy-Lozna. (Sz. Dobokamegye.) jun. 22.

Tudjuk, hogy Kolozsvárt a gabona pi- aczter a kivan kavicsova, hogy mindig ki- fogástalan tisztára van seprve és minden gab azonnal elvan takarítva; minden bevitt tárgy után a város végein lévő vámházak- nál szemét és vásár vámot le-lehet és kell el- fizetni, s így a nyári hónapokban már reg- geli 5 órakor javában foly az adás-vetés. Kolozsvárt a gabona nemek továbbá a szá- kokba vitt hüvelyes és kapás termények után a vám a szákok darab száma szerint szede- tik; legyen egy szákbán fél liternyi vagy épen 6. Liter vékányi gabona 2 krajczár vám fizetett; hogy ezen vám összeg mennyire mérsékelt megismertetem a nagy somkúti gabona és szemét vámot.

Nagy-Somkut igen látogatott heti és országos vásárokkal bíró nagyon idétlenül s szétszortan épült falu; következetesen a pi- acztere nincs megkavicsova, a heti és or- szágos vásárai alkalmával oda gyűlt szemé- tet és trágyát csak feltélesen kisebb na- gyobb rakásokba takarítják össze s ott had- ják, hogy rendre takarítsa el az eső és szél: tehát a követet jókarban tartására nem köl- tenek, a seprétes is elmarad, s mégis ezen kiadás nélküli körülménnyel szemben beti- vásár alkalmával minden véke után 2 kr. min- den hektoliter után 5 krajczár, és országos vásár alkalmával egy véka után 4 kr. egy hektoliter gabona után 10 kr. vásárvám sze- detik, minden a piacon megjelent székértől — legyen abba csak egy számár — vagy pedig hatló fogva 15 krajczár szemét vám fizetetik.

A faluvégén nem lévő vámház beme- het a piaczra mindenki az összes áruival, a mostani időkben begyűlt az összes gabona 6 órára, jön, megy, ki ide ki oda, másrésze a begyűlt vásároknak vár a szekér mellett; senki sem kár, senki sem kínál; nem mert az eladásra vitt gabonáról nincs vámczédul- lája; vámczédulat csak reggel inkább dél- előtt 8 óra után lehet váltani az erre ren- delt czédulához; tehát 8 óra után kezdő- dik a hivatalos óra a vámháznál és ennek utánna az adás véres.

Mennyit lehet 8 óráig igazítani? de hogy a vásár vámház csak 9 óra után nyíllik meg két ok-forg fenn, először a helybeli kereskedőknek hosszú idő adatik a gabona ár leversése, másodsor a vásárosok hogy büntetésbe rántsák, mert ádták el áruikat a vásárvám czédula kiváltása előtt.

Ilyen és ezekhez hasonló körülmények fordulnak elő Kolozsvártól minden tekintet- ben nagyon messze lévő és álló vásároknak.

BALOGH ALBERT

Felolós szerkesztő:

BARTHA MIKLÓS.

Segéd-szerkesztő és kiadólaptáladó:

MAGYARY MIHÁLY.

NYILTTER.

Tisztelettel értesíteni kívánom a t. cz. érdekelteket, hogy az elhunyt Schüthelm György reszelővágó mester összes műhely berendezését az 6 tanítványa (Fridel) Pir Ferencz végrendeletileg örökölte, a ki az el- hunytak évek során erőlyes munkavezetője volt, és továbbra is a műhelyt mint eddig azon helyen és hozzáadással folytatja.

Clauser Adolf.

